

KOMUNIKAT KOMISJI**Wytyczne dotyczące ułatwienia stosowania rozporządzenia w sprawie IZM* przez instytucje zamawiające i podmioty zamawiające oraz wykonawców**

(2023/C 64/04)

Spis treści

1. Ustalenie pochodzenia wykonawcy	8
1.1. Dowody, które można wykorzystać w celu ustalenia, czy osoba prawna prowadzi „istotną działalność gospodarczą” w danym państwie	8
1.2. Dowody w postaci dokumentów, które można wykorzystać do ustalenia „istotnej działalności gospodarczej” ...	8
2. Ustalenie pochodzenia usług	9
3. Ustalenie pochodzenia towarów	9
3.1. Pochodzenie towarów na podstawie pojęcia towarów całkowicie uzyskanych w danym kraju	9
3.2. Pochodzenie towarów, które obejmuje więcej niż jedno państwo oraz pojęcie „ostatniego istotnego przetworzenia”	10
3.2.1. Ustalenie pochodzenia produktów, które są uwzględnione w załączniku 22-01 do UKC AD	10
3.2.2. Ustalenie pochodzenia produktów, które nie są uwzględnione w załączniku 22-01 do UKC AD	10
4. Zobowiązania zwycięskich oferentów	11
4.1. Zobowiązania dotyczące podwykonawstwa w ramach realizacji zamówienia	11
4.2. Zobowiązania dotyczące pochodzenia towarów wykorzystywanych w ramach realizacji zamówienia	12
4.3. Zobowiązania dotyczące dostarczania odpowiednich dowodów na żądanie	12
4.4. Zobowiązania dotyczące uiszczenia proporcjonalnej opłaty	13
5. W jaki sposób i w jakich sytuacjach instytucje zamawiające i podmioty zamawiające powinny stosować środek IZM	13

Rozporządzenie (UE) 2022/1031 („rozporządzenie w sprawie IZM”) ⁽¹⁾ określa procedury umożliwiające Komisji wszczynanie postępowań wyjaśniających w sprawie zarzutów dotyczących środków lub praktyk państw trzecich przeciwko unijnemu wykonawcom, towarom i usługom, a także podejmowanie konsultacji z danymi państwami trzecimi. Rozporządzenie to przewiduje również możliwość nałożenia przez Komisję – w odniesieniu do takich środków lub praktyk państw trzecich – środków IZM w celu ograniczenia dostępu wykonawców, towarów lub usług z państw trzecich do unijnych postępowań o udzielenie zamówienia publicznego.

Art. 12 rozporządzenia w sprawie IZM stanowi, że w terminie sześciu miesięcy od dnia 29 sierpnia 2022 r. Komisja powinna wydać wytyczne, aby ułatwić stosowanie tego rozporządzenia przez instytucje zamawiające i podmioty zamawiające oraz wykonawców.

W motywie 34 tego rozporządzenia określono, że wytyczne te powinny zawierać informacje, w szczególności na temat pojęć pochodzenia osób fizycznych i prawnych, pochodzenia towarów i usług, dodatkowego zobowiązania i stosowania tych przepisów w ramach tego rozporządzenia. Wytyczne te powinny także uwzględnić specyficzne potrzeby MŚP w zakresie informacji przy stosowaniu przez nie tego rozporządzenia, aby zapobiec ich nadmiernemu obciążeniu.

⁽¹⁾ Rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2022/1031 z dnia 23 czerwca 2022 r. w sprawie dostępu wykonawców, towarów i usług z państw trzecich do unijnych rynków zamówień publicznych i koncesji oraz procedur wspierających negocjacje dotyczące dostępu unijnych wykonawców, towarów i usług do rynków zamówień publicznych i koncesji państw trzecich (Instrument Zamówień Międzynarodowych – IZM) (Dz.U. L 173 z 30.6.2022, s. 1).

1. Ustalenie pochodzenia wykonawcy

Do celów stosowania rozporządzenia w sprawie IZM należy ustalić miejsce pochodzenia wykonawcy w następujący sposób:

w przypadku gdy wykonawca jest osobą fizyczną, za jego miejsce pochodzenia uznaje się państwo, którego osoba ta jest obywatelem lub w którym osoba ta posiada miejsce stałego pobytu.

W przypadku gdy wykonawca jest osobą prawną, za jego miejsce pochodzenia uznaje się państwo, w którym ta osoba prawna została utworzona lub w inny sposób zorganizowana, pod warunkiem że ta osoba prawna prowadzi istotną działalność gospodarczą na tym terytorium.

Kryterium istotnej działalności gospodarczej służy uniknięciu ewentualnego obchodzenia środków IZM przyjętych na podstawie omawianego rozporządzenia poprzez otwieranie przez osoby fizyczne lub prawne pochodzące z państwa objętego środkiem IZM przedsiębiorstw fasadowych lub przedsiębiorstw „skrzynka pocztowa” na terytorium państwa innego niż państwo objęte środkiem IZM.

1.1. Dowody, które można wykorzystać w celu ustalenia, czy osoba prawna prowadzi „istotną działalność gospodarczą” w danym państwie

Osoba prawna prowadzi „istotną działalność gospodarczą” w danym państwie, jeżeli prowadzi na terytorium tego państwa działalność gospodarczą, która nie jest fikcyjną strukturą utworzoną głównie do celów podatkowych lub w celu obejścia środka IZM.

Wykonawca, aby wykazać, że prowadzi „istotną działalność gospodarczą” w danym państwie, może powołać się m.in. na następujące elementy:

- rodzaj działalności gospodarczej (np. zakład produkcyjny, biuro przedstawicielstwa, ośrodek badawczo-rozwojowy itp.);
- wielkość/intensywność/odsetek działalności gospodarczej w tym państwie;
- inwestycję kapitałową w tym państwie;
- liczbę pracowników w tym państwie;
- informacje na temat konsumentów/klientów w tym państwie;
- okres istnienia przedsiębiorstwa w tym państwie;
- adres służbowy lub korespondencyjny w tym państwie;
- płacenie podatków w tym państwie.

Elementy te, których powyższy wykaz jest niewyczerpujący, należy oceniać jako całość indywidualnie dla każdego przypadku. Do celów tej oceny można uwzględnić inne elementy w zależności od okoliczności danego przypadku.

1.2. Dowody w postaci dokumentów, które można wykorzystać do ustalenia „istotnej działalności gospodarczej”

Dowody w postaci dokumentów, które mogą być wymagane od wykonawców, w tym MŚP, do rozważenia w przypadku wątpliwości co do prowadzenia przez nich „istotnej działalności gospodarczej” na terytorium państwa, w którym zostali oni utworzeni lub w inny sposób zorganizowani, są na przykład następujące:

- rejestry handlowe (sprzedaż i inne operacje) – faktury, paragony, umowy handlowe, akredytywy, dokumenty przewozowe, biznesplany, korespondencja z dostawcami/wierzycielami i nabywcami oraz ich wykaz, rejestry zakupionych zapasów i sprzedanych towarów, sprawozdanie z wizyty w przedsiębiorstwie itp.;

- informacje finansowe – zbadane sprawozdanie finansowe, sprawozdanie finansowe, wyciąg bankowy, deklaracja podatkowa i wycena wydane przez właściwe organy itp.; oraz
- informacje o pracownikach – rejestry składek na ubezpieczenie zdrowotne lub programy emerytalne/rentowe, umowy o pracę itp.

Powyższy wykaz przykładów dokumentów jest niewyczerpujący. Instytucje zamawiające i podmioty zamawiające mogą wymagać wszelkiego rodzaju dowodów w postaci dokumentów, które uznają za stosowne na potrzeby ustalenia państwa, w którym wykonawca prowadzi istotną działalność gospodarczą.

2. Ustalenie pochodzenia usług

Do celów rozporządzenia w sprawie IZM pochodzenie usługi ustala się na podstawie pochodzenia wykonawcy, który świadczy tę usługę. W związku z tym wytyczne właściwe do ustalenia pochodzenia wykonawcy są również właściwe do ustalenia pochodzenia usług.

3. Ustalenie pochodzenia towarów

Do celów rozporządzenia w sprawie IZM pochodzenie towarów dostarczanych w ramach realizacji zamówienia publicznego należy ustalać na podstawie niepreferencyjnych reguł pochodzenia, które zostały ustanowione w unijnym kodeksie celnym („UKC”) ⁽²⁾ i doprecyzowane w odpowiednich przepisach rozporządzenia delegowanego Komisji (UE) 2015/2446 („UKC AD”) ⁽³⁾.

Co do zasady niepreferencyjne reguły pochodzenia są wykorzystywane do ustalenia kraju pochodzenia towarów na potrzeby zastosowania zasady największego uprzywilejowania (tj. unijnego standardowego traktowania taryfowego), ale również do wprowadzenia szeregu środków z zakresu polityki handlowej, takich jak cła antydumpingowe i wyrównawcze, embarga handlowe, środki ochronne oraz ograniczenia ilościowe lub kontyngenty taryfowe. Są one wykorzystywane również do celów statystyk dotyczących handlu, przetargów publicznych i oznaczania pochodzenia. Unia stosuje własny zbiór przepisów dotyczących niepreferencyjnych reguł pochodzenia, które mogą różnić się od przepisów stosowanych przez inne państwa trzecie.

Niepreferencyjne pochodzenie może różnić się od pochodzenia preferencyjnego ustalanego w kontekście uzgodnienia preferencyjnego dotyczącego towarów, takiego jak unijny ogólny system preferencji taryfowych lub umowa o wolnym handlu, które przewiduje preferencyjne traktowanie taryfowe. Należy pamiętać, że nawet jeżeli towary wykorzystywane w ramach realizacji zamówienia uzyskały preferencje taryfowe przy przywozie do Unii, a pochodzenie takich towarów zostało ustalone na podstawie preferencyjnych reguł pochodzenia mających zastosowanie w handlu z państwem wywozu, pochodzenie tych towarów w kontekście stosowania środków IZM należy jednak zgłosić instytucji zamawiającej lub podmiotowi zamawiającemu na podstawie niepreferencyjnych reguł pochodzenia. W tym kontekście należy zauważyć, że krajem pochodzenia niekoniecznie jest państwo, z którego towary zostały wysłane lub dostarczone.

Przed wszystkim istotna jest znajomość prawidłowej klasyfikacji towaru końcowego w systemie zharmonizowanym ⁽⁴⁾ („HS”), ponieważ do każdego towaru przypisana jest konkretna reguła pochodzenia oparta na jego klasyfikacji w HS.

Do ustalenia niepreferencyjnego pochodzenia towarów stosuje się dwa podstawowe pojęcia, a mianowicie pojęcie produktów „całkowicie uzyskanych” oraz pojęcie produktów, które zostały poddane „ostatniemu istotnemu przetworzeniu”.

3.1. Pochodzenie towarów na podstawie pojęcia towarów całkowicie uzyskanych w danym kraju

Zgodnie z art. 60 ust. 1 UKC „[t]owar całkowicie uzyskany w danym kraju lub na danym terytorium uznawany jest za pochodzący z tego kraju lub terytorium”.

⁽²⁾ Rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) nr 952/2013 z dnia 9 października 2013 r. ustanawiające unijny kodeks celny (Dz.U. L 269 z 10.10.2013, s. 1).

⁽³⁾ Rozporządzenie delegowane Komisji (UE) 2015/2446 z dnia 28 lipca 2015 r. uzupełniające rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) nr 952/2013 w odniesieniu do szczegółowych zasad dotyczących niektórych przepisów unijnego kodeksu celnego (Dz.U. L 343 z 29.12.2015, s. 1).

⁽⁴⁾ <https://trade.ec.europa.eu/access-to-markets/pl/content/system-zharmonizowany-0>

W art. 31 UKC AD znajduje się wyczerpujący wykaz towarów, które uznaje się za całkowicie uzyskane w danym państwie lub na danym terytorium. Wykaz ten odnosi się głównie do produktów uzyskanych w stanie naturalnym oraz produktów pochodzących z produktów całkowicie uzyskanych. W związku z tym, również do celów rozporządzenia w sprawie IZM, produkty te można uznać za całkowicie uzyskane w danym kraju i na danym terytorium.

3.2. **Pochodzenie towarów, które obejmuje więcej niż jedno państwo oraz pojęcie „ostatniego istotnego przetworzenia”.**

Zgodnie z art. 60 ust. 2 UKC „[t]owar, w produkcję którego zaangażowane są więcej niż jeden kraj lub więcej niż jedno terytorium, uznaje się za pochodzący z kraju lub terytorium, w którym towar ten został poddany ostatniemu istotnemu, ekonomicznie uzasadnionemu przetwarzaniu lub obróbce, w przedsiębiorstwie przystosowanym do tego celu, co spowodowało wytworzenie nowego produktu lub stanowiło istotny etap wytwarzania”.

Pojęcie „ostatniego istotnego przetworzenia” oznacza, że ostatnie istotne przetworzenie lub obróbka powinny spowodować wytworzenie nowego produktu lub stanowić istotny etap wytwarzania.

W praktyce, aby ustalić, gdzie nastąpiło ostatnie istotne przetworzenie, konieczne jest uzyskanie przez wykonawców uczestniczących w postępowaniu o udzielenie zamówienia informacji o wszystkich wykorzystanych materiałach. W szczególności należy zidentyfikować materiały niepochodzące wykorzystane w ostatnim państwie produkcji. Materiały niepochodzące muszą być bowiem poddane istotnemu przetworzeniu lub istotnej obróbce w ostatnim państwie, aby można było przypisać pochodzenie odpowiednich towarów do tego państwa produkcji produktu końcowego.

Co do zasady towar nowo wyprodukowany w jednym państwie powinien mieć wyróżniające go cechy i funkcje, które powinny różnić się od materiałów wykorzystanych do jego produkcji, aby uzyskać pochodzenie tego samego państwa produkcji.

Kryterium „ostatniego istotnego przetworzenia” należy poddawać kontroli na dwa różne sposoby, w zależności od tego, czy dany produkt jest uwzględniony w załączniku 22-01 do UKC AD (zob. pkt 3.2.1) czy też nie (zob. pkt 3.2.2) ⁽⁵⁾.

3.2.1. *Ustalenie pochodzenia produktów, które są uwzględnione w załączniku 22-01 do UKC AD*

Reguły określone w załączniku 22-01 (w tym w uwagach wprowadzających) mają zastosowanie wyłącznie do towarów wyraźnie wymienionych na poziomie minimum czterech cyfr HS w tym załączniku.

Towary wymienione w tym załączniku uznaje się za towary, które zostały poddane ostatniemu istotnemu przetwarzaniu lub obróbce, co spowodowało wytworzenie nowego produktu lub stanowiło istotny etap wytwarzania w państwie lub na terytorium, gdzie podstawowe lub rezydualne reguły określone w tym załączniku są spełnione, lub które są określone przez te reguły. Na przykład towary wymienione w załączniku 22-01 do UKC AD obejmują niektóre produkty rolne (np. mięso, kawę, zmielone zboża), niektóre produkty chemiczne, wyroby włókiennicze, odzież, obuwie, a także niektóre wyroby z żelaza i stali, narzędzia metalowe, maszyny i urządzenia, w tym maszyny i urządzenia elektryczne. Wykaz ten jest w rzeczywistości dosyć ograniczony i nie obejmuje całego zakresu produktów, które są sklasyfikowane w unijnej Nomenklaturze scalonej.

Reguły mające zastosowanie do produktów uwzględnionych w załączniku 22-01 są wymienione i wyróżnione w tabeli „wykaz reguł” ⁽⁶⁾. Jeżeli ostatniego państwa produkcji nie można ustalić na podstawie szczegółowo wymienionych reguł podstawowych, należy je ustalić poprzez zastosowanie „reguł rezydualnych” przedstawionych na początku każdego działu.

3.2.2. *Ustalenie pochodzenia produktów, które nie są uwzględnione w załączniku 22-01 do UKC AD*

Jeżeli chodzi o towary niewymienione w załączniku 22-01 do UKC AD, pochodzenie ustala się indywidualnie dla każdego przypadku, oceniając każdy proces lub każdą operację w odniesieniu do pojęcia ostatniego istotnego przetworzenia lub ostatniej istotnej obróbki określonych w art. 60 ust. 2 UKC.

⁽⁵⁾ Zob. również „Guidance on non-preferential rules of origin” [„Wytyczne dotyczące stosowania niepreferencyjnych reguł pochodzenia”]: <https://taxation-customs.ec.europa.eu/system/files/2022-03/Guidance%20on%20non-preferential%20rules%20of%20origin.pdf>

⁽⁶⁾ https://taxation-customs.ec.europa.eu/table-list-rules-conferring-non-preferential-origin-products-following-classification-cn_en

Dążąc do zwiększenia zharmonizowanej interpretacji podstawowej zasady „ostatniego istotnego przetworzenia” odnośnie do towarów niewymienionych w załączniku 22-01 do UKC AD, opracowano szczegółowe, niewiążące prawnie wytyczne dotyczące tych produktów. Wytyczne dotyczące tych produktów są również wymienione (ale nie wyróżnione) w tabeli „wykaz reguł”, o której mowa powyżej.

Jeżeli reguła wymieniona w wykazie nie została spełniona w ostatnim państwie produkcji, kraj pochodzenia ustala się poprzez zastosowanie „reguł rezydualnych” przedstawionych na początku każdego działu.

Instytucje zamawiające i podmioty zamawiające, a także wykonawcy, w tym MŚP, powinni przestrzegać odpowiednich reguł i uwzględniać wytyczne dotyczące niepreferencyjnego pochodzenia (zob. „Guidance on non-preferential rules of origin” [„Wytyczne dotyczące stosowania niepreferencyjnych reguł pochodzenia”]) ⁽⁷⁾.

W przypadku wątpliwości co do pochodzenia towarów lub w celu zapewnienia pewności prawa wykonawcy, a w szczególności MŚP, którym może brakować niezbędnej wiedzy specjalistycznej, mogą zwrócić się o udzielenie wiążącej informacji o pochodzeniu. Informacji udzielają: <https://trade.ec.europa.eu/access-to-markets/pl/content/wiazaca-informacja-o-pocho-dzeniu-1>

4. Zobowiązania zwycięskich oferentów

W art. 8 rozporządzenia w sprawie IZM nałożono szereg zobowiązań na zwycięskich oferentów w postępowaniach o udzielenie zamówienia publicznego, które są objęte środkiem IZM, a także w przypadku zamówień udzielanych na podstawie umowy ramowej (tzw. „na żądanie”), które były objęte środkiem IZM, dotyczących: i) podwykonawstwa; ii) pochodzenia towarów wykorzystywanych w ramach realizacji zamówienia; iii) dostarczania na żądanie odpowiednich dowodów w odniesieniu do podwykonawstwa i pochodzenia towarów; oraz iv) uiszczenia proporcjonalnej opłaty w razie nieprze-strzegania zobowiązań w zakresie podwykonawstwa i pochodzenia.

Instytucje zamawiające i podmioty zamawiające muszą zamieszczać w dokumentach dotyczących postępowań o udzielenie zamówienia publicznego, do których stosuje się środek IZM, odniesienie do wspomnianych zobowiązań, tak aby wykonawcy uczestniczący w odpowiednich postępowaniach, w szczególności MŚP, byli w pełni świadomi obowiązujących wymogów na wypadek udzielenia im zamówienia.

4.1. Zobowiązania dotyczące podwykonawstwa w ramach realizacji zamówienia

Podwykonawstwo oznacza organizację wykonania części zamówienia przez stronę trzecią i nie obejmuje zwykłej dostawy towarów lub części niezbędnych do świadczenia usługi.

Wykonawcy, którym udzielono zamówienia na świadczenie usług (w tym na roboty budowlane), są zobowiązani do niezlecania w ramach podwykonawstwa więcej niż 50 % całkowitej wartości zamówienia wykonawcom pochodzącym z państwa trzeciego objętego środkiem IZM.

W przypadku zamówień publicznych na roboty budowlane samo wykorzystanie materiałów, towarów i komponentów, które mają być włączone do stałych robót w ramach zamówienia na roboty budowlane lub stanowić ich część, nie oznacza podwykonawstwa i jako takiego nie należy go uwzględniać w obliczaniu wymaganego progu wynoszącego 50 %. Na przykład, jeżeli udzielone zamówienie dotyczy budowy mostu, kosztów wykorzystanych materiałów (takich jak stal, beton, kamień, asfalt itp.) nie należy uwzględniać przy obliczaniu wartości zamówienia do celów progu wynoszącego 50 %.

Ponadto towary zakupione przez wykonawcę do wykorzystania w trakcie realizacji zamówienia (takie jak maszyny wykorzystywane przez wykonawcę dokonującego dostawy do testowania i instalowania dostarczanych towarów, sprzęt wykorzystywany przez wykonawcę robót budowlanych do budowy drogi, komputery wykorzystywane przez wykonawcę usług do sporządzenia opracowania) nie powinny być uwzględniane przy obliczaniu wartości zamówienia do celów progu wynoszącego 50 %.

⁽⁷⁾ <https://taxation-customs.ec.europa.eu/system/files/2022-03/Guidance%20on%20non-preferential%20rules%20of%20origin.pdf>

4.2. **Zobowiązania dotyczące pochodzenia towarów wykorzystywanych w ramach realizacji zamówienia**

W przypadku zamówień, których przedmiot obejmuje dostawę towarów, wykonawcy, którym udzielono zamówienia, są zobowiązani do zapewnienia, aby towary dostarczone lub usługi świadczone w ramach realizacji zamówienia i pochodzące z państwa trzeciego objętego środkiem IZM odpowiadały nie więcej niż 50 % całkowitej wartości zamówienia.

W związku z tym ponad 50 % towarów wykorzystywanych w ramach realizacji zamówień na dostawy towarów musi pochodzić z Unii lub z państwa trzeciego, które nie jest objęte środkiem IZM.

W zakres tego progu wchodzi wszystkie towary, które mają być dostarczone w ramach zamówienia na dostawy. Towary oznaczają towary, o których mowa w przedmiocie postępowania o udzielenie zamówienia publicznego oraz w specyfikacji danego zamówienia, ale nie obejmują żadnych nakładów, materiałów ani składników włączonych do dostarczanych towarów. Materiały, towary i komponenty, które mają być włączone do zamówionych towarów lub stanowią ich część, nie są zatem objęte tym progiem. Na przykład, jeżeli zamówienie dotyczy dostawy urządzeń elektronicznych, półprzewodniki wykorzystane do produkcji takich urządzeń nie będą wliczane do progu 50 % wartości, ale ponad 50 % takich zamówionych urządzeń elektronicznych musi pochodzić z państwa, które nie jest objęte środkiem IZM.

Instytucja zamawiająca lub podmiot zamawiający może zażądać informacji na temat pochodzenia wykorzystanych towarów w dowolnym momencie realizacji zamówienia.

W przypadku takiego żądania zwycięski oferent, któremu udzielono zamówienia, musi wyraźnie oświadczyć, że towary dostarczone w ramach realizacji zamówienia spełniają wymogi dotyczące progu odnoszące się do pochodzenia dostarczonych towarów. W tym celu wykonawca powinien dostarczyć instytucji zamawiającej oświadczenie, które może być sformułowane w następujący sposób: „Niniejszym zaświadczam, że nie więcej niż 50 % towarów dostarczonych w ramach realizacji zamówienia XXX pochodzi z państwa [X] objętego środkiem IZM [XYZ] z dnia [data: xx.yy.zz].”

Komisja zaleca, aby w ramach procedur oceny ryzyka i kontroli dotyczących wykonania art. 8 rozporządzenia w sprawie IZM instytucje zamawiające i podmioty zamawiające zachęcały zwycięskiego oferenta do złożenia dobrowolnego oświadczenia poprzez wskazanie odsetka towarów lub usług pochodzących z państw objętych środkami IZM w całkowitej wartości zamówienia.

To dobrowolne oświadczenie powinno co do zasady być złożone przed dokonaniem ostatecznej płatności za zamówienie i może opierać się na istniejących systemach kontroli łańcucha dostaw i identyfikowalności, którymi przedsiębiorstwo dysponuje w ramach normalnej działalności gospodarczej. Jeżeli oświadczenia takie zostały złożone, ryzyko obejścia środków można uznać za niższe niż w przypadku braku takich informacji.

4.3. **Zobowiązania dotyczące dostarczania odpowiednich dowodów na żądanie**

Wykonawca jest zobowiązany do dostarczenia, na żądanie instytucji zamawiającej lub podmiotu zamawiającego, odpowiednich dowodów potwierdzających zachowanie progu odnoszącego się do pochodzenia towarów. W tym względzie wystarczające jest dostarczenie dowodów potwierdzających, że ponad 50 % całkowitej wartości zamówienia pochodzi z Unii lub z innych państw trzecich nieobjętych środkiem IZM.

W praktyce w przypadku zamówienia na dostawę towarów mogą wystąpić dwie sytuacje:

- a) wykonawca może zakupić końcowe towary, które zostały wykorzystane w ramach realizacji zamówienia, w Unii (lub w państwie trzecim) lub w państwie objętym środkiem IZM, lub
- b) wykonawca mógł wyprodukować te towary przy użyciu komponentów lub składników pochodzących z Unii (lub państwa trzeciego) lub z państwa objętego środkiem IZM.

Niepreferencyjne reguły pochodzenia omówione powyżej mają takie samo zastosowanie w obu przypadkach.

W pierwszym przypadku, jeżeli przywożone towary końcowe pochodzą z państwa objętego środkiem IZM, ich udział w całkowitej wartości zamówienia nie może przekraczać 50 % wartości zamówienia. Oznacza to, że ponad 50 % towarów dostarczonych na podstawie zamówienia powinno pochodzić z Unii lub z państw trzecich (innych niż państwa objęte środkiem IZM). Wykonawca może udowodnić zgodność z tym progiem, przedstawiając stosowne faktury lub dołączając oświadczenia od dostawców zewnętrznych. Jeżeli na fakturach użyto waluty obcej, ich wartość przelicza się na EUR według kursu EUR obowiązującego w chwili zakupu.

W drugim przypadku wykonawca musi wykazać, że większość (ponad 50 %) towarów wyprodukowanych i dostarczonych na podstawie zamówienia uzyskała pochodzenie Unii lub państwa trzeciego (innego niż państwo objęte środkiem IZM). Mimo że można stosować komponenty pochodzące z państwa objętego środkiem IZM, muszą one zostać poddane istotnemu przetworzeniu w procesie produkcji, tak aby produkt końcowy uzyskał pochodzenie Unii lub państwa trzeciego (innego niż państwo objęte środkiem IZM) zgodnie z niepreferencyjnymi regułami pochodzenia omówionymi powyżej.

Wykonawca powinien przedstawić wszelkie informacje, zaświadczenia, dokumenty potwierdzające lub oświadczenia wykazujące zgodność z progiem odnoszącym się do pochodzenia. Na dowód taki składają się dokumenty, z których wynika, że ponad 50 % towarów pochodzi z Unii lub z państwa trzeciego nieobjętego środkiem IZM. Może on również zawierać opis procesów produkcji, w tym próbki, opisy lub zdjęcia, umożliwiające ustalenie pochodzenia dostarczonych towarów. Dowód może stanowić również oświadczenie lub inna forma dowodu od dostawcy towarów w Unii, jeżeli wykonawca dokonał zakupu towarów na rynku unijnym.

Odpowiednimi dokumentami mogą być także deklaracje lub świadectwa pochodzenia. Takie dokumenty mogą być wydane przez właściwy organ deklarowanego kraju pochodzenia towarów (na przykład izbę handlową). Takie deklaracje lub świadectwa pochodzenia nie dostarczają jednak informacji na temat dokładności deklarowanego pochodzenia, ponieważ państwa trzecie mogą mieć różne reguły dotyczące ustalania pochodzenia towarów. Tego rodzaju świadectwo zawiera jedynie wskazanie miejsca produkcji lub źródła towarów. W związku z tym deklaracji/świadectw pochodzenia nie należy traktować jako dowodu prawnego, lecz jako element przydatny do ustalenia pochodzenia, który w razie wątpliwości może ułatwić przeprowadzenie dalszych kontroli.

4.4. **Zobowiązania dotyczące uiszczenia proporcjonalnej opłaty**

Jeżeli instytucja zamawiająca lub podmiot zamawiający ustala, że wykonawca nie wypełnił zobowiązań na podstawie art. 8 ust. 1 lit. a)–b) lub jeżeli mają uzasadnione wątpliwości co do wiarygodności dowodów przedłożonych przez wykonawcę na podstawie art. 8 ust. 1 lit. c), mogą nałożyć proporcjonalną opłatę w wysokości od 10 % do 30 % wartości zamówienia (zgodnie z art. 8 ust. 1 lit. d)). Rzeczywista kwota tej opłaty będzie musiała być ustalona indywidualnie dla każdego przypadku i może zależeć m.in. od odsetka towarów lub usług, w odniesieniu do których istnieją uzasadnione wątpliwości.

5. **W jaki sposób i w jakich sytuacjach instytucje zamawiające i podmioty zamawiające powinny stosować środek IZM**

Art. 6 ust. 4 rozporządzenia w sprawie IZM stanowi, że środek IZM stosuje się wyłącznie do postępowań o udzielenie zamówienia publicznego, których wartość szacunkowa przekracza próg ustalony przez Komisję w świetle wyników postępowania wyjaśniającego i konsultacji oraz z uwzględnieniem kryteriów określonych w ust. 3⁽⁸⁾. Ta wartość szacunkowa powinna wynosić co najmniej 15 000 000 EUR bez VAT w przypadku robót budowlanych i koncesji oraz co najmniej 5 000 000 EUR bez VAT w przypadku towarów i usług.

Na potrzeby stosowania progów określonych we wspomnianym rozporządzeniu właściwe wartości szacunkowe zamówień należy obliczać odpowiednio zgodnie z art. 8 dyrektywy 2014/23/UE, art. 5 dyrektywy 2014/24/UE i art. 16 dyrektywy 2014/25/UE.

⁽⁸⁾ W szczególności: a) proporcjonalności środka IZM wobec środka lub praktyki państwa trzeciego; b) dostępności alternatywnych źródeł dostaw danych towarów i usług, w celu uniknięcia lub zminimalizowania znaczącego wpływu na instytucje zamawiające i podmioty zamawiające.

Środek IZM stosuje się wyłącznie do postępowań o udzielenie zamówienia publicznego, które są objęte danym środkiem i zostały wszczęte między wejściem w życie tego środka IZM a jego wygaśnięciem, wycofaniem lub zawieszeniem.

W przypadku umów ramowych środki IZM będą stosowane tylko raz przy zawieraniu umowy ramowej dotyczącej udzielenia zamówienia. Środki IZM nie mają zastosowania do zamówień na podstawie umowy ramowej (na tzw. etapie „na żądanie”).

Art. 13 ust. 2 rozporządzenia w sprawie IZM stanowi, że instytucje zamawiające i podmioty zamawiające składają Komisji za pośrednictwem Tenders electronic daily sprawozdania ze stosowania środków IZM, jako część informacji o udzielonych zamówieniach. Sprawozdanie takie będzie zawierać, w odniesieniu do każdej odpowiedniej procedury, informacje na temat stosowania środków IZM, liczby ofert otrzymanych z państw trzecich objętych odpowiednim środkiem IZM, liczby ofert, w odniesieniu do których zastosowano wykluczenie oferty lub korektę punktacji, oraz zastosowania szczególnych wyjątków od środka IZM.

W TED będą specjalne pola, które instytucje zamawiające będą musiały wypełnić.

Środek IZM w postaci korekty punktacji należy stosować na etapie oceny kryteriów udzielenia zamówienia (dokładniej w momencie obliczania wyniku końcowego).

Środek IZM w postaci wykluczenia należy stosować na etapie oceny kryteriów kwalifikacji.
